

ДУМКА

Ваша Думка

Зміст:

М. Смола - Перша жертва; Р. Кедро - Жито; І. Ірлявський - Весілля; Я. Оршан - Розвиток укр. національної думки на останні 100 років; Р. Корда - Море без маси; К. Басермкін - Чоловік і його обов'язок; В. Плянчак - О організації наших учителів; Микола Бучко - Др. Діонісій Нараді; В.ко - Готуємося до другого етапу; Іван Семігорський - Заграна, При його могилі; М. Ч. Барцям; Петро Бучко - Іван Богун; До знання шкільним; Рідна мова; Хроніка; В Україні; З Редакції і Адміністрації.

ДУМКА

Кн. III.

МАЙ — ЮНІ

1940 р.

Михайло Смола:

Перша жертва.

„За скоро любий сину!
Шкода цих чорних брів.“

„О ні! позволь боротись,
Щоб нарід вільно жив.“

„Тебе убють дитинко,
Зістанься любий тут.“

„Не можу, ні, не можу —
Мене взиває люд.“

„Твої слабенькі ручки
Не зможуть двигнуть кріс,
Зістанься тут зі мною,
Щоб більший ще підріс“.

Під муром стогне жертва
Жива лише на пів:

„Прости, прости, мамусю,
Я гину так, як снів.“

Сказав — іще в останнє
На хату зір повів
А уста шепотіли
„Щоб нарід вільно жив.“

Ростислав Кедро:

Літо.

Блукають вгорі білі ясні хмари
А по листочках легкий вітер ходить.
Се він по небі ті хмаринки водить
Немов вівчар своїх ягнят отари.

Зсипає сонце вниз безцінні дари
Мов жнець пшеницю що в жнива зародить
Іскристе сяйво тихим пласом бродить
В розливних водах світлі діє чари.

Мов золотий дощ орошує левади
Сади зелені овочем вагітні
Пестить малих хатин мохнаті стріхи.

І квіти повні меду для принади
Пильних пчілок і вітру шуми літні —
Земля вся повна радості й утіхи.

Іван Ірлявський :

ВЕСІЛЛЯ

I.

Пам'ятаю: я бачивсь з весіллям,
в шумах вітру з весіллям бучним.
Проходило, як осінь наспіла,
вигравало селом молодим.

Хтілось плисти в відчинений простір,
бо весільний подобавсь шлях:
гули труби під усміхи гостей
і стелились пісні по полях.

Вибігали дітки з темних ярів,
де зістали забуті мости,
щоб навздогін одруженій парі
свою радість весільну нести.

Щоб не бути сумним, ні байдужим,
коли шастям палає душа,
а відчуть свої кроки потужні,
й не вертаючи, в даль поспішать.

Запізнати всілякі дороги,
що весіллям щороку рясні,
наче лан, що не лишивсь облогом,
мов городи на ранній весни.

І весілля спровадить до краю
крізь негоду до бортів ясних,
щоб не знати ніколи одчаїв,
ні суворих сердець камяних.

II.

Пам'ятаю: вклонялося гілля,
пахли грона винної лози,
як співали пісні на весіллі
і всміхались обличчя музик.

Били в бубни закохані хлопці,
щоб щастилося їм до дівчат,—
як сьогодні так в новому році,
коли вийдуть його зустрічати.

А одружена плакала звільна,
 припадала до маминих рук,
 якщо збився пугарець весільний
 І дружок вився тугою гук.

Тоді квітла розмріяна осінь,
 що багацько давала думкам
 і палала, як ніколи досі,
 золотавим, як заграва, нам.

Ізпровола шуміли горіхи,
 навівали бажання нові . . .
 Не забув їх. Від рідної стріхи
 чую й досі їх згуки живі.

Хай палає ще довго цей спомин
 про весілля сочисті й шумні,
 щоби завжди відчуті в утомі
 те з юнацтва, що вже в даліні.

Ярослав Оршан

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ ЗА 100 РОКИ.

(Преробел І. Ванчик)

I.

История української політичної думки за останні сто років то історія процесу самовинахідження нації, що по періодах суверенності і державності почала вєдно з вєнкашньє-політичньєма ударами траїції своєї історичнє лїцо. Перїод українськєй Козацькєй Держави XVI-XVIII вїку є лєм єднє карїкє у історичнїм процесу цєлєй мїнувшїнї Українї. Українськї історїкї XVII-XVIII ст. вїразнє висловлює думку, жє Козацькє Українє є предлужєнє старєй князєвськєй українськєй держави. Тєдїшнї політичнї провїднїкї Українї тєтє істє частє заявляю, а єрусалїмськї патрїярх Пайсїй давє гєтьманови Хмєльницькому титул „Князє Русї“ - отжє титул українськїх князєв кїївськєго перїоду.

Пєбїдє царє Пєтра I над гєтьманєм Мазєпу и шведськїм крєльєм Карлєм XII под Полтаву знїщєлє нє чїстє самєстєїнєсць Українї Тєраз Росїя почїнє нїщїц шїцкє українськє пє и саму українськє ідею вїкрївлєючї українськє історїю. Князє дєбу Українї Москвє забєрє сєбє, а Перєяславськє Угєду (1654) Богданє Хмєльницькє

кого з Росією, це була загранично-политични союз гетьмана з Росією, розуми так, же ще у тей умови „вращела“ Україна до кедишней спільноти з Москву. Російска империялистична идея ше не могла погодзиц з идею самостойносци України и спрямовала ше на ей полне заперечене.

Але національно-политични идеал, яки охабела Козацка Україна своїм наслідником, бул ище дуже ясни. У политики Хмельницького, Мазепи и пснейших гетьманох панувала идея самостойносци України, идея ошлебодзения цалей України — по обидвох брегах Дніпра аж „по Вислу“, як то означел Хмельницький. Идея политичного устрою Гетьманской Держави, яког останки могла Моска лем по часци ніщиц (остатни удар аж 1764), остала идейним добром українства и у найблізших дзешецроційох. Од початку московского нападу на самостойносц України ослабли розходзения медзи гетьманску владу и козацкими старшинами, а теж зросло почуване социялней справедливосци українской аристократії супроти других верствох, бо треба було браніц незалежносц Укр. Держави. Кед у 1767 р. Катерина II зволала депутатох з цалей російской держави до „Генеральной устроительной комиссии“, теди ше депутати з України под проводом Григория Полетика почали домагац вращания давней самоуправи Гетьманщини. Пре тоти жаданя були покарани зос арештом, а дахто и шмершу, саму* „комисию“ скоро розогнали.

Згадани Григорий Полетика є автор познатей „Исторіи Русов“, цо курсовала у рукописох медзи українскими просвищенима людзми од конца XVIII ст. и мала вельки вплив на Т. Шевченка. Ту повязани традиції князювской и козацкей державносци. Вон пише: „кед каждая кривда на жеми ма буц помсцена (ошвечена) и одпокутована, хто помсци за кривду народу українского . . цо ше борел за власну шлебоду на своей жеми и мал жаданя, блізки цалому людскому роду“. Иншак Полетика бул процивнік крипацтва и сцел, же би українска шляхта у рамикох справедливосци бранела укр. автономію. У його исторії ище читаем: „Кажди народ муши мац своїх воінох, же би могол препущиц свою долю и безпеку не цудзожемскому, але свойому вояцтву.“

То шведочи наглядно, же укр. самостойницьки сили водза борбу процив Москви, їх водзи українска шляхта, кедишня козацка старшина.

Москва почала безоглядно ніщиц каждого, хто шмело и завжато бранел „права и вольносци“ укр. народу, а слабши элемент придобила за себе зоз рижними дарунками жемских наділох и подобним.

II

У таких умовах надходив період, у якому ще до Росії доставали нові ідеї зовні, що ще вилітали у познаті форми боротьби з царатом (декабристи). Ті ідеї охабили свій знак і на українській політичній думці і принесли зовні понайвечей трагічні наслідки. Бо у моменту, кед ще українська нація борелась за свої існування, загрожена смертельно од Москви, захищувалась од отрав вири до „братства“, „вселюдскої“ і „справедливої“. І власне теди, кед треба було нації ясні ідеї національної обмежености, виключености, ясного національного максималізму - за обрану пред Москву, заражала ще укр. політична думка зовні хороту, що ю будзе дуго муци, у дзекотрих випадках аж до нещка.

За панованя Александра I цалась ще Росія зашала зовні тайними товариствами, що кладли себе за мету знесці кривацтво і премоїти політичний порядок у Росії. На терену України постали „Южное Общество“ і „Общество соединенных славян“, які ще з часом злучили. Медзи членами тих товариств єст і українцех, але у ідеології їх обидвох не находиме ніякі ідеї, що би бодай були подобні на українські змаганя. То означує, же республіканські і конституційні гасла уж були медзи українством сильніши од ідеї окремишности України.

З українським літературним препородзеньом концом XVIII і початком XIX ст. (Котляревський, Гулак — Артемовський, Квітка — Основяненко, Гребінка, Костомаров, Цертелів, Максимович, Бодянский і др.) приходза теж на Україну нові ідейні впливи зовні западу (м. ин. Гердер). Але за розвиток української політичної думки тото препородзене безпосередно не принесло поступ. Його представники не репрезентую ніякі політичні рух. Вони любели шичко цо українське, спеціяльно народну культуру, а мож повесці, же почували романтичну тугу за історичну минувшину України, але тота туга ма у ніх чисто пасивний характер і не зобовязує їх до нічого у реалнім живоце.

Сепаратистична ідея у тот час ище вше жива, але ю віщи пещ Москви. Ю репрезентує м. ин. „Кружок Лукашевича“. Тото товариство мало буці ушорене як масонські ложі і мало свой катехизм, у яким було питанє: „Дзе виходзи слунко?“, на яке ще одвитовало: „у Чигирину“, цо мало нагадоваці на столицу гетьманох Хмельницького і Дорошенка. Тото товариство пропаговало незалежност України.

Маме з тих часох писма, цо шведоча же існували медзи тедишню шляхту політичні ідеї, цо їх приписую Лукашевичови. І хоч шичко тото одорвани факти, то вони доводза до висновку, же Україна теди була против московського панованя. У другей по-

ловки XVIII ст. генерал— губернатор України граф Румянцев на-
рика на українських інтелігентох, же вони „попри шицку науку и
виховане у цудзих странах остали козаками и очували любов до
своей власней нації и сладкей отчизни, як ю вони волаю, та же
„тота невелька громада людзох иншак о себе не дума, лем то, же
вони найперши на цалим швецце, и же нет од ніх нікого силней-
шого, нікого розумнейшого и же шицко, цо у ніх, то найлепше . .“

Ненависц до Росії була незвичайно силна и загальна. Навесц
би хоч даяки швидкоцтва москальох з того часу. „Україна ше не
цеши щесцом, не уважаючи на добродійносц до ней природи.
Политичне слунко ю не так грее, як шветло небесне. Вона висна-
жена, церпи рижни трудносци и почува цалковито страту шлебо-
дних ей викох. Бунене глухе, але загальне.“ (Путешествіе в Ма-
лоросію ак. Гьльденштедта и кн. Долгорукого 1817). Други мос-
каль пише : „На жаль я мушим закончыц опис моральносци у-
країнцох зос непримну характеристику : я мушим повесц о їх не-
нависци до велькоросіянох . . . Часто чуеш, як вони гуторя : „До-
бри человек, але москаль.“ Але того ище мало : вони усадзую тото
почуване самим дзецом и плаша їх москалями. Од того мена злек-
нуте дзецко престава плакац“ (А. Лешін). Рос. Генерал Михайлов-
ській-Данилевській пише : „я не знаходзел на Україні ані одного
чловека прихильно настроеного до Росії, у шицких пановал дух
опозиції.“ Кед ше тот „дух опозиції“ не вше виявльовал у на-
ционално-державницьких змаганьох, то прето, же го парализовали
згадани „поступово“ идеї.

III.

Так отже характеризую политичне ліцо українства на початку
XIX ст. таки процеси : 1. Часцина українскей провидней верстви
прешла под прициском Москви на позиції московского национа-
лизму офіційней форми ; 2. Инши - українци - декабристи за-
грати загально-людским або загально державним „поступом“ —
поставаяю духовни оцове шицких познейших либерално-соціяли-
стичних „общерусизмох“ медзи українством, до „советського у-
країнства“ включно ; 3. Пионери українскей науки и литературы
маю вельки заслуги у тих ділянках, але стоя осторонь политики
и 4. Самостойницьки струї - политично свідоме українство - силне
ище у тих роках, але загрожене не лем царским режимом але и
новима идеями, достава величезни импульс дзекуюци Т. Шевчен-
кови. Але наслідки того импульсу можу прибрац конкретни по-
литични форми аж при концу XIX. ст.

У историй укр. политичней думки 40 роки XIX ст. стоя под
знаком „Кирило-Методіївського Брацтва“, яке попри дзекотри до-

бри страни репрезунтує іпак упадок у поровнанку з ідеями Полетики, Капніста чи Лукашевича: ідеал самостойней державности заменює Кирило-Методіївське Брацтво зос ідею федерації з другима славянськими націями.

Основником „Кир. Мет. Брацтва“ бул Микола Костомаров, а згуртовало воно у кратким часу сотки людзох. Книга „Битія українського народу“, яку написал Костомаров то місянска ідеалізация українського народу. „Встане Україна - пише Костомаров - зоз своей могилы и знову крикне до братох Славянох: „Зніщце у całej Славянищини монархию и шицки станово привилеї И стане Україна самостойна республика у спилки славянскей Теди поведза шицки народы, указуюци тото место, дзе на мапи будзе намальована українска республика: От камень, одручени од будивничото — а вон легнул ян „основа шицкого“.

Програма „Брацтва“ така: 1. Шицки ше славяне муша зединіц. 2. але так, же би каждый славянски народ творел окрему республику и управлял зоз собу не ведно з другима, же би каждый з ніх мал свой язык, свою литературу и свой окреми громадско-политични порядок. За таких народох уважане: Москальох, Билорусох, Українцох, Полякох, Чехох, Словакох, Словинцох, Сербох, Хорватах и Болгарох. 3. Же би зос славянску спилку управлял сойм або славянска рада, дзе би ше сходзели послы од шицких славянских республикох и розпатрали справи, цо ше одноша до цалого славянского союзу. 4. У каждой республике муши буц управитель (президент), избрани на час, и над цалу спилку муши буц теж управитель, избрани на час. 5. У каждой республике муши буц загальна ровносц и шлебода, же би не було ніякей рижніци станох. 6. Послох и урядникох треба виберац народними гласами не по походзеню и маєтку, але по розуму и освіти. 7. Вира Христова муши буц основа законодавства у каждой республике“.

Так ше вони представляю з єдного боку, але з другого боку видно, як вони страцели гевту правдиву виру до власней самостойней держави, а покус и националну гордосц под впливом „всєлюдских ідеалох“. То видно зос їх заклику: „Браца Москале и Поляки — гутори до Вас Україна, нещесна шефра Ваша, яку Ви розпяли и замучели, але вона не памета зло, готова опросциц и преляц свою крєв за Вашу шлебоду. Пречитайце тото братске послание, роздумайце и розпатрице справу Вашого спільного ошлебодзєня, пребудзце ше зоз сну и дриманя . . . заганьбце ше од Вашей власней погубеносци . . . Напольніце ше зос питому Славяном любову до людства . . . “ и т. д.

Ясно, політичний рух зосередив таку тактику не могол дацо здобути од живота. На концу полиция відкрила брацтво и розогнала. Ож тераз почина ище силнейши наступ на шицко цо українске з боку цара Миколи I. Так остане аж до Кримской войны.

IV.

Блізко до „Кирило — Методієвського Брацтва“ стал и Тарас Шевченко, але тот великан українскей націоналней идеї ишол у своїх поглядах кельо далей, а дошол до ніх теж скорше, незалежно од идейох „Брацтва“. Шевченко бул вельки поет, але за историю политичней думки вон вельки революционер. Бул вон еден з тих неридких у исторії людского духа великанох, цо видза далей од нешкайшосци и находза одзов аж у свідомосци познейших поколіньох. Шевченко дал руку просто нескаліченим традициом українскей козацкей державносци и сновал идеал воскресеня тей державносци — без атрибугох федерацийох зоз славянами и спільней борби з московску демократію за „поступ“.

Шевченко клалзе пред українцами виразни идеал политичней самостійносци України. Тот идеал лежи у цалей його творчосци а проявлює ше пред шицким у його одношеню до Росії, яку вон ненавидзи так, як ніхто инши. Його творчосц то велька идейна борба з москвофилством медзи українцами. Шевченко за соціалне ошлєбодзене українских масох, вон за Україну „без холопа і без пана“, але яка є його „демократія“, яки провидни мотив його идеології, — видно з того, же вон у оценьованю минулого України клал за критерій власного позитивного становища до поединих историчних особох, виключю їх державницко — самостійницку идеологію, а не предумовал ше осудзиц було котри тедишні демократизм, кед ше вон еднал з яким було москвофилством.

Шевченко питал:

„Коли
Ми діждемось Вашингтона
з новим і праведним законом?“

и одпов д.

„Діждемось таки колись!“

З тоту глібоку виру вола вон землякох стануц, порвац кайдани, окропиц зос вражу, злу креву шлєбоду и збудовац вельку, шлєбодну нову фамелию (державу). Ясно, то громки кличи націоналней революції, яки кед би були нашли послух, значели би оружни зрив, творене укр. держави, опартей на основох націоналней сувереносци и соціалней справедливосци.

Шевченково розумене нації, як „живих, мертвих і ненароджених“, його протиставлене варошкому шветогляду — героїчного: „Для душі, що спочувають і люблять — замки в повітрі триваліші і кращі за матеріяльні палаци егоїста“, його апотеоза чину и борба: „Борітеся - поберете!“, інстинкту панованя: „вміти панувати“ — шницко то написає близько пред сто роки, теди кед ані час, ані обставини и окруженя не були прихильни до таких думкох... Нешка Шевченко не лем якаш традиційно-исторична виписка, але фактични духови вожд Української Нації.

Шевченко послани на дошмертне засланє, але ше враца по 10 рокох - упарти и незламани як и скорей до бул далей твори, його революційне слово далей гиоми по України. Умера у 1861 р. „вос сциснутима песцями легнул вон до гробу“ — як писали за нього. Остал до нешка за українство кельо вецей, як найвекши поет народу — Шевченко то до нешка политично - шветоглядови прапор, вожд духовей раси нації, пророк самстойней України и непримирими ворог Росії. И мимо того шницкого вон остал понайвецей лем предметом платоничного зведичованя майже до самого конца ХІХ ст., а на грунт идейох Шевченка политичне українство стануло аж у ХХ ст.

Р. Корда

МОСКВА БЕЗ МАСКИ

Москва запанувала над одною шестою земної кулі и понелила десятки народів. В жадобі дальших завоевань не має вона ні стриму, ніж меж. Зехланне „сбїранїє земель“ московським примітивом впливало з потреби задоволеня його низьких інстинктів, як, наприклад, задовольняє свої низькі інстинкти примітивна людина нагромадженям усяких дорожцїнностей: золота, грошей, тощо. Такой примітив надзвичайно хитрий, підступний, злочинний. Пізнати наскрізь таку примітивну істоту и боротися з нею дуже важно навіть найкультурнішій людині

А як хитра підступна и злочинна Москва - ше знаємо тільки ми, українці. Ми знаємо московську хитру змінчивість и тому ми постійно на сторожі. Теперішній критичей и вярний для нас і для Москви час заставляє збільшити стократно нашу чуйність, бо Москва придумує ще більш хитрі, підступні и злочинні потягнення супроти українського народу, та супроти своїх противників. Ми мусимо з неослабаючою сторожістю постійно тримати руку на її живчику. Бо історія призначила нам боротьбу з тою хитрою потворю.

Иде тут не про змінливий лицарський змаг між двома конкурентами, а про життя, або смерть, нашої нації. Про це повинні пам'ятати всі „наські“ поклонники Москви, яку представляють в овечій шкурі, з авреолом маєстату, гідну подиву, пошани й любови. Цей комплекс почувань в українській нації до Москви, себто психологічний зв'язок із нею, а тим самим почуття меншевартності українців супроти неї, зручно и вміло вціплювали й вціплюють москалі, однаково, білі й червоні, на Рідних Землях і на еміграції. Всі вони, на спілку з нашими ренегатами й „чесними“ патріотами, що впали ниць перед „величчю“ Москви, втовкмачують нам у голову всякими способами й всякими засобами одно й те саме: „московський нарід великий, культурний, могутній, геніяльний . . . Збудував найбільшу в світі імперію . . . Московська культура . . . велика література . . ., широка московська натура, московська революція, московська рознуздана трійка . . .“

Про все це торочать нам на всі лади, щоби тільки вщипити в нас почуття подиву, психологічного зв'язку, а вкінці почуття меншевартності супроти Москви. Ось цього москалям лише й треба.

Хтось скаже, що почуття подиву не мусить розвивати почуття меншевартності, а навпаки, воно повинно збуджувати гін до національної конкуренції. Це правда, але це неможливо в умовах московського поневолення, де всякий прояв національної конкуренції криво здушується в самому зародку удосконаленими методами московського більшовизму. Коли москалі кажуть українцям подивляти Петра I, Суворова, Пушкіна, чи Сталіна, то не на те, щоби збудити в них гін до конкуренції. А щоби цей гін самочинно не зродився, про це москалі вже добре дбають!:

Та й взагалі чи можна подивляти Москву в позитивному зміслі? Чи ж подивляють і називають геніяльною примітивну людину, яка для задоволення своїх низьких інстинктів нагромадила великі багатства? . . . Чи ж подивляють культурні нації нарід дикунів - нехай він і стократно багатший, сильніший і більший?

Коли деякі європейці подивляли Москву й приклонялися перед нею, тільки тому, що вони її не знали й не бачили. Вони тільки бачили, як москалі гуляли по європейських кабаках, розкидаючи на ліво й на право гроші — кервавицю поневолених и закріпощених народів. Ось звідси то й пішла слава про „широку натуру“ москаля.

Вся московська думка, вся т. зв. московська філософія наставлена на закабалення поневолених Москвою народів. Коли своєї не вистачало, або коли вона тратила свою силу впливу, москалі

брали собі на поміч чужі й користувалися ними ще краще як своїми. І так ідея „несопротивлення злу“ Толстого, ідея „всечеловечества“ Достоевського й Леонтієва, ідея російського православ'я, ідея панславізму, ідея комунізму служили москалям для розмагнічення національних інстинктів поневолених ними народів, щоби зробити їх нездібними до мобілізації своїх сил для відпорности й боротьби. І наскільки ці ідеї скастрували й огермафродитили український національний організм, можна судити по Гоголю, Драгоманові, Винниченкові, не кажучи вже про Скрипників, Любченків, Петровських. А скільки ж таких типів у гущі українського народу на рідних землях і на еміграції? Скільки цих „невідомих“, що вважають москаля своїм „старшим братом“ . . .

Окрім розмивання національного змісту поневолених Москвою народів, проповідувані москалями ідеї мали ще одне завдання, а саме: цими „вищими ідеями“ оправдували москалі численні війни за чисто московські інтереси. Кращим синам поневолених Москвою націй, що гинули в семилітній війні, на італійських, мадярських, австрійських фронтах, на полях Еспанії, Китаю, Фінляндії і т. д., неможна було сказати, що вони б'ються за московські інтереси, бо інакше вони кинули би зброю. Отже їх треба було переконати, що вони б'ються за високі ідеали, що вони є носіями великих ідей. І так до минулої війни перекуновано, що боротьба провадиться за світову революцію, за комунізм, соціалізм, за спасення трудящих цілого світа.

Москалі, прикриваючи свої інтереси ідеєю світової революції, комунізмом, соціалізмом, ще з більшою заїлістю та безоглядністю переслідують й викорінюють національні інстинкти поневолених ними націй. Тільки дурні й наївні можуть вірити в те, що в т. зв. СССР однаково поневолені комуністами: москалі, українці, грузини, білорусини, тюрко-татари й др. Москалі добре знають, що світової революції вони не зроблять. Але виставляти себе „вибраним народом“ їм нічого не шкодить, а тільки помагає. Це дає їм змогу твердити, що — „ми перші перевели ком. революцію, перші завели соціалізм, ми-провідники світової революції й світового пролетаріату. Покланяйтеся нам, бо ви меншеартні супроти нас“, Під плащиком комунізму й соціалізму проводиться найінтенсивнішу русифікацію. Це куди зручніше їм робити тепер, ніж за царського режиму. Москалям можна сьогодні під небеса вихвалити Петра I, Суворова, Пушкіна і др. і змушувати других поклонятися їм, бо це сини „вибраного народу“. Але вихвалити Мазепу, правдивого Шевченка або Лесю Українку, це вже контрреволюція, зрада пролетаріату, ніж у спину революції, шовінізм і т. д.

Отже більш наївного твердження, коли воно основане на не-свідомості, і підступно хитрого, коли розраховане для певних завдань — що большевики поневолили московський нарід. Та ж хіба ці большевики з неба, чи з Марса впали? Хіба ж вони не виїшли з гуці московського народу? . . . Наївно й смішно було би твердити, що італійські фашисти, чи німецькі націонал-соціалісти поневолили італійський і німецький народи. Але за те правдою є, що італійські фашисти завоювали Абіссинію і Альбанію, а німецькі націонал-соціалісти Чехію і Польщу. Чому ж інакше має бути у відношенні до московських большевиків? Чому ж у перших двох випадках признається, що Абіссинію і Альбанію завоював італійський нарід, а Чехію і Польщу німецький, а чому не признається, що Україну, Білорусь, Грузію, Туркестан і др. завоював московський нарід? . . . Чому тут пояснюється, що комуністи поневолили всіх, в тому числі й московський нарід

Оці хитрунства вбиває нам у голову й всьому світаві московська еміграція. І треба ствердити, що вона наводить багато (ще таких наївних, що вірять цьому, між чужинцями. А робиться це тому, щоби переконати всіх і вся, що всьому винні комуністи, а московський нарід і Москва ні при чому. Це стара московська тактика — звертати удар не в самий корінь, а в гілячки . . . Раніш говорили, що цар добрий, тільки урядники погані. Коли прийшло круто, принесли в жертву царя. Тепер говорять, що Москва добра, — лише большевики погані . . . А це тільки тому, щоби відхилити удар у самий корінь зла — Москву!

Не менш наївним і зразом хитрим є твердження, що нібито в т. зв. ССРСР поневолюють всіх жиди, бо вони численно заступлені в державному апараті. Так само смішно говорити про те, що Сталін не москаль . . . Чомусь нікому не приходить в голову (навіть самим москалям) твердити, що Москву поневолювали німці, коли нею управляли Лефорти, Бірони, Катерини і багато, багато других. Чомусь ніхто не каже, що жиди поневолюють Англію, Америку, де вони не в меншій пропорції, як у сьогоднішній Москві заступлені в державному апараті цих країн . . . Москалі тільки користуються жидами, як елементом надійним, який цілковито не заінтересований в тому, щоб використовувати свої високі посади для боротьби проти Москви. Навпаки, жиди піддержуватимуть всяку Москву, яка даватиме їм теплі посади. Вони знають, що коли Москва розлетиться, то тоді пропадуть їх посади й їх вигоди.

З цими казками московської еміграції для наївних рішуче мусимо боротися, бо світ у більшості складається з таких. Ми мусимо подбати, щоби удар, який готується на московську потво-

ру, слизьку й звинну, не схибив і попав у саме тімя, а не в хвіст, бо тільки тоді буде її кінець. Прехитра Москва хоче, щоби ми, як діти, били по тіні, а не по тому предметові, що дає тінь. Але українська нація виросла вже з віку дитинства!

Нашим завданням здирати маску з московської потвори, паралізувати московську пропаганду, не тільки серед нас самих, але й серед других народів світу, які виміряють свій удар в Москву, але обмануті хитрощами московськими, готові бити по тіні, а не по предметові, що дає тінь; готові рубати гиячки з дерева зла, замість рубати самий пень, щоб воно більше не відростало.

Ми мусимо бачити Москву без маски, тоді удар наш буде цільний! І тільки тоді зможемо звільнитися від Москви.

К. Бесерміні

ЧЛОВЕК И ЙОГО ОБОВ'ЯЗКИ У ЖИВОЦЕ.

II

ОБОВ'ЯЗКИ ГУ САМОМУ СЕБЕ. На другим месце стоїть обов'язки, котри чловек обов'язаний вершиць гу самому себе. Понеже чловек ма душу и тіло, то ше и тоти обов'язки дзеля на: 1) обов'язки спрам души и 2) обов'язки спрам тіла.

1) ОБОВ'ЯЗКИ СПРАМ ДУШИ. Робота и завданя наш й души дуже вельки. По души познаме чловека, яки вон. Завданьом души є, же би чловек преїт ней посцигнул конечни цель свойого живота: Бога и вичносць. То доказує и филозофична психологія, котра приказує чловеков душевни живот, як вичну вредносць; вона є жридлом чловекового живота, а у звязи зоз чувствами дава чловекови и физични живот, так же вуканни живот вливає на вуканни - тілесни живот. Прето чловек муши свисно и точно окончоваць свойо обов'язки спрам души, же би во має вше добру и здраву. То посцигне, кед зоз нездєстану, правильну роботу у живоце, обогати и опляхотні свой дух зоз дороговивима добрами; а не допуци, же би му душа поставала чейжкя, лїнїва и неспособна за роботу и живот. Прето потрєбно, же би наш дух залєгал над нашим розумом и чувством. У кого не панує дух над шицким иншим тот слаби духом и иклонени велім злом. Таки пре слабосць духа не маю одважносци пристувиць гу даякей вєкнїї и чейжкїї роботи та поставаяо ровнєдушни и лїнїви. А робота дава души моци, охоти, знаня и досвид, цо єї дава вельке щєсцьє и задовољство.

При окончованю обовязкох справ души муши ше добре примерковац и на звички, котри ше у живоце так укореня до души, же їх дуже чежко каснейше викореніц. Исную добри и недобри привички. Зли и недобри привички слабя дух, правя нам чежкосци и тягари при роботі. Добри привички нам ублажую або и цалком одклонюю чежкосци при роботі, бо таки человек церпезливи, витривали и шмели; вон право бешедує, добре роздумує и правильно роби.

Добра привичка одликує ше и з тим, кед человек найперше сам на себе видзи даюку хибу, кед є справ себе строги и щирі, кед зна сам себе судзиц. То значи мац здраву душу и таки людзе прави герої.

Лініви нема духовей моци, нема своєї гордосци и шлебоди, але з ним паную пристрасци. Живот таких поляга на циганьству, бо сами чувствую же ніч не вредза и же їх швет ні зач не трима. Вони полни зависци и мержні справ тих, котри од ніх ленши; таки з нічим не задовольни, вше ше поносю на людзох и на Бога, котри иншим дал шицко, а їм ніч. Лінівосц є едно вельке социяле зло, бо створює у людским дружтве веліх вандровкашох, злодійош, злих работников и т. д. Того би не було, кед би людзе окончовали як треба якраз тот обовязок справ души; а окончовац го буду теди кед ей зоз правильним животом и роботу заслужа ей циль: вичносц и Бога. А чом якраз зоз роботу? Прето, же работа загальни закон людского живота, вона основа, змист и суть цалого човекового живота. Работа приноси човекови радосц, задовольство и щесце лем теди кед ше ю люби, прето обовязки треба окончовац зоз любову. Од каждой роботи, па и найменшей ма хасен не лем тот хто ю роби, але и други так и. пр.: фамелия, дружтво, валал, народ и т. д., бо то шицко веднак повязане и веднак жие, так же шицким хаснує. Ту ше вец дзвига човеково чувство високо и спознава, же му Бог дал душу до тіла, же би вона преїга тіла зробела вельки дла.

2) **ОБОВЯЗКИ СПРАМ ТІЛА.** Найглавнейши наш обовязок справ тіла є, же би зме го тримали у здравлю. Прето зме обовязани шицко окончовац, цо тілу доприноши моц и здравле, же би воно було способне за живот и роботу. Же би ше то посцигло нужно у живоце отримовац гигиенски правила и клоніц шезлих привичкох, котри тілу дуже чкодза як на приклад: алкоголь, доган, коцкане и т. д.

Отримовац гигиенски правила у живоце значи дац тілу у одредзеней мири простей и здравей поживи, же би воно достало

надосц здравей и швижей криви, котра є за здоровле дуже потрібна.

Ніяк не шмеме допущиц, же би ше тілу давало премало або превельо едзєня, бо кед ше єдно од того стално лебо часто повторює, вєц будзємє певни, же нашо тіло захорєє. Потрибним є, же би тіло певни час робєло, а певни час ше одпочивало. Найприроднейши одпочинок и найлєпши за здоровле є сон (спанє). Страцєна нощ чкодзи здоровлю. До того за здоровле потрібни и чисти воздух, у котрим єст досц кисику, яки чисти и обновлює крєв, прєто нужно витриц хижи у котрих бивамє; и здоровше прєцєрпиц мало жимнє або горучаву, як цєрпиц погубєни воздух котри чкодзи здоровлю. Попри того трєба тримац тіло у цє векшєй чистоти, бо прєз скору ше тіло випарює и виходза з нього непотрибни гази и вода раз, а по другє прєз скору прима тіло до себе воздух. А кєд скоро нечиста (замасцєна, неумита), тєди ше тоти важни процєси не можу одбуц як трєба и здоровле страда; а нечистота до того приноши до тіла вельо бактерійох рижних хоротох, як лішаї, храсти, свраб, вреди и инши хороти. Дуже хасновитим є стримованє ше од отровох, котри велі уживаю од малючка, а то є: алкоголь, цєган и т. д. Наука потвєрдзєла и доказала вельку чкодливосц згаданих отрутох, з котрима чловєк трує свою крєв, своєю здоровлє, а з тим и цєлє тіло. До того кєльо и кєльо злочинох, нещєсцєох и убийствєох спричинюю тоти отрути. Та не лєм тото, алє кєд ше уж крєв отрує з тима отрутами, вєц страдаю и цєрпя цєли поколіня, страдаю цєли фамєлії, дружтєва а и цєли народи.

Як видзимє и обовязки спрам тіла не таки лєжки, хоч виплєваю уж зоз природи самозбєрєжєня, алє прєто тим вєцєй змє їх обовязани виполньовац, зоз пєдантну и солидну точносцу и ревносцу, дзбаюци за своєю тілєснє здоровлє.

(Д. б.)

Е. Планчак.

О организованю наших учительох.

Питанє организованя наших учительох до єдного товариства постава здня на дзєнь вше актуалнейше. То видзи и чувствує кажди наш учитель, котри у веліх случайох и духовно и тілєсно отаргнути од своіх братох, котри му и по крєви и по стану єднаки. Таке нашо товариство би мало у першим шорє обовязок, стануц на карк тєї потарганосци мєдзи нами, та нас звязац у просвітню школскєй роботи, и дац нам можносц частєйшого вимєньованя

думках, як о справах у нашим фаху так и о світоглядних справах взагалі. Зєдичени у товаристві верим, же би зме кажди з нас ишли за тим, же би зме змонели себе пред шицким духово и морално та еден другому помагали и дорадзевали ше як найуспишвейше оковчимо повирени нам обовязок — вихованя и ученя дзецох, тих квітєх и нації нашого народу.

Потреба и и важносц такого товариства є евидентна. Но тєраз захочєи питанє чи тотя справа здійснима Нає — учительох у Бачкей и Сримє єст коло 40. Кєд прираховац нашо доростаючи сили у учительских школах, котри за рок чи два войду до нашого кору, нашо число ше повежша до 45, тому додац нашо учительки захоронкох и виходзи шумне число учительох, коло 50. Таке число уж тєва досц довиря за иснованє и напредованє товариства. Акция за основаньом такого товариства, випатра на перши погляд досц шмєла а то и нездійснима. Та кєд на того попатримє реално видзимє, же тотя справа не така чєжка.

Вєдєй менєй кажди наш учитель активни не лєм у школи ало и взагалі. Тотя активносц наших учительох найлєпша гаранция за успишне иснованє учительского товариства. На схадзкох нашого товариства мушєл би кажди учитель вжєц активну учасц и збогацовал би своєю як теоретичне так и практичне знанє зоз досвиду и ради старших и досвидченших товаришох, мєрал би своєю сили и на тот спосєб усовершовал ше у своєй фаховей и националней роботі. Знає, же велі повєдєз, же за посцигнуцє того цилю єст ишиє середшєи и спосєби. Мєжє бєц, та попрі тото не треба забувац, же обставини у котрих ми веримє свою роботу рижня ше од загальних и як таки жадаєм своєю рижнєнє. Нїхто не мєжє лєпше розумиц потреби украинского дзєцка, як наш украински учитель. Вєльо раз ше трафи, же и наш учитель стане пред нїма и не зна їх рижнєц. Шицки тоти случаї, дзє еден человек не зна як себе дац раду, винєсли би ше пред форум та у дискусийох би ше на тєльо вигобльовали, же би ше їм вєдно зоз зєдичєнима силама ишли найкраши рижнєнє.

Кєд нам держєвна власц дала можносц бєц роботниками на нашєй власнєй нїви, чом би зме зоз своєго боку не ишли за тим, же би зме тоту народну роботу не оковчовали на загальни потреби и хасєн та задовольство.

О тим, думам, же нет найменшєго сумнїву. Прєто нам не остає нїч ишиє, лєм зєдичєнима силама нашого кору приступиц здійснєню того товариства. Шицки услївєя ту, лєм треба добрей дзєки зоз страни каждого з нас. Цо ше одноши на формални бок

за основанє товариства, вон ше легко виведзе лєм кед ше укаже добра дзека за тото зоз боку наших учительох.

Паметайме, же зединени скорей лепше випольніме положени на нас обовязок зоз страни власци и народу.

Микола Бучко

Др. ДІОНІСІЙ НЯРАДІ

(† 13. априла 1940 р.)

„Там між людьми, що повиті сльозами,
там знайду місце й долю єдину —
Долю робітника без одпочинку!“

(Б. Грінченко)

Мєно владыки Діонісія Нярадїя остане на вики у історії українцох у Югославії записанє зоз златнима буквами. Бо Діонісії Нярадї не лєм, же є исторична постать, але Вон якраз є тота постать, котра виводзи нас — українцох у Югославії зоз нашого куцика на историчну арену. Прето на глас о Його трагічней шмерци сумно заплакал цали українски народ у Югославії, а и на Україні, дзе лєм бул познати блаженей памяти Владика Діонісії Нярадї.

Діонісії Нярадї пришол на швет 10 жовтня (октобра) 1874 р. у Р. Керестуре. Родичи му Иван и Ана не були богати, але добри, чесни и роботни людзе, котри почали дораз усадзовац и своїому синовю тоти прикмети.

Кед скончел народну школу почал исц до гимназії найперше у Винковцох, а потим у Загребу скончел гимназию и богословски науки та 1899 р. бул пошвєцєни за священника През цали час наукох бул одзначаючим школяром та под каждим оглядом приклад шицким товаришом, котри го любєли пре Його доброту и незвичайну побожност.

Яко священник вон роби як прави апостол-мисионар непрєстано, не жалуюци себе та ше приготовлює до того важного посту за яки го Господь Бог одредзел. И як префект и ректор семинару виховує молодь у духу роботи и жертви за свою виру и за свою нацию. Боже Провидїне сцєло, же би вон достал до своїх рукох керму цалого крижевацкогo владичєства, а 9 сїчня (януара) 1915 р. приял владичєски свячєня у Римє, у церкви св. мученикох Сергїя и Вакха.

Од тєраз ище вєцєй роби и стара ше за поступ и добро Церкви и Народу. Як Владика зробел за цалу єпархию непреповедзєно вєльо, основал вєлї нови парохїї и монастири та непрестано роби, проповидує, сповєда по цалєй єпархїї. И хоч доля сцєла, же би бул Владика у владичєствє, у котрим єст грекокатоликох вєцєй народноспох, вон справди шицким прави батько и опікуи та слуга. Нє находзи вон межи свєєй любови супротив повирєних му душох, алє щиро люби и роби на добро и поступ шицких аж до свєєй трагїчнєй шмерци. Днє 13. IV 1940 р. умар наш мили и добри Владика у Мєзлим Полє у Жумберку, подчас урядовєй каноничнєй визитациї. Його моцї прєнєшєни до родимого валалу Руського-Кєрєстурє, дзє є у церкви св. Миколєя поховани.

Вон умар, алє остали Його бєзсмертни дїла, котри Вон зробел за свєй украински народ. Бо Владика Дїонисїї нє бул за нас украинцох у Югославїї лєм владика, алє бул правим Оцом народу, котрого цали народ любєл, почитовал и трєбал. Прєто нам є обовязок згадац шицко тото, цо вон за нас зробєл. Рєзуми ше, же вон далєко того вєцєй зробєл, як ми годни то навєсц у єднєй такєй статтї, алє ми наведзємє лєм найважнєйши Його заслуги и дїла.

Владика як прави народолюб знаючи добре вагу и значєнє народнєй интєлигенциї стара ше на вшєлїяки спосєби виховац свєйому народиви власних роботнїкох духа, котри буду народ просвищєовац и дзвигац духово и морально. И так Вон виховує цали кадєр народних свєщєникох и учительох. Самому сєбє прикрацує найпотрєбнєйши ствари, лєм же би могол цо вєцєй та цо вєкшє число школярох нєколовац и потлємагац. Справди мушєли буц у души Вєлького Владика високи примєти и твєрди як гранит-скала, мушєли гориц нєбєсним свєтим огнєм, кєд вон бул спосєбни до такєй саможєртви и посвяти.

Кєд по швєтовєй воїннє и украинцох у Югославїї огралє слунко шлєбоди Владика Дїонисїї є першим, котри дава лївицїятиву и помага зоз шицкєй сили основанє Просвїтного Товариства за бачваносримских украинцох. Бо Вон сєє и жада, як нєраз и познєйшє наглашовал, же би наш народ нє бул цємни, алє просвищєни, нє хори, алє здрави, нє гладни, алє сити. А нам свєїм вихованком нє раз знал повєсц и писац: „Идзє мєдзи народ, учцєго, давайцє му поради у шицким, бо ви му мїцє буц шицко.“

И Просвїтнє Товариство одпочатку па до свєєй шмерци Владика вшє щиро подпомага; єднак видаванє книжкох як и калєн

дарох и новинок. А до закупеня друкарні доложел теж свою щедрю руку.

Попри свою величезну роботу, яку мал як Владика нашол Вон вше часу писац до новинок на духовни та морални теми, а написал поважне число книжочкох и брошуркох за народ.

Владика Діонисій знал яке вельке значене школи у исторії каждого народу, бо школа виховуе дзеци и молодіж. Яке виховане така и молодь, а яка молодь, така и будучносц народу. Прето и не чудо, же таки народолюб, як бя п. Кир Діонисій роби шицко кельо може, же би виховал цо вецей учительох та, же би нашо валали достали нашо українски школи и учительох.

Кед 1924 р. подпадаю украинци у Босни под крижевацке владичество почина Вон свою акцию у Босни зоз найвекшу любову и запалом та сце шицки потреби и недомагания спознац, же би їх поправел. За кратки час основуе 6 нови парохії, котри маю завдане зберац и чувац коло себе своїх вирних, же би вони не страцели своей найвекшии скарби св. виру та українску народносц.

Не з меньшу любову и ревносту роби Покойни на Закарпаттю, кед Го св. Столица 1922 р. там послала за администратора. Там знаходзи цалковиту руїну, як под релігійним так и поднаціоналним оглядом. Людце охабяю свою виру, одрекаю ше свойого народу. Рим видзи, же едиини Вон може спашиц тоти владичества (мукачівске и пряшовске), бо Вон щиро и спранди люби свой народ и св. Церкву.

А кед ше 1938 р. Карпатська Україна нашла у станю національного відродження и добила націоналну шлебоду не було лепшого и достойнейшого хто би станул на чоло Церкви Карпатської України. И з найвекшу охоту и любову идзе на приказ св. Отця до Карпатської України, же би ю вседлуга з не меньшим больом и жальом опуцел штред стреляни гарматах и скорострилох, кед наступела на ню монголка орда.

Крим того шицкого цо зробел свойому народови сам безпосредно, зробел му ище одну прислугу преломовой и историчней вредности з тим, же яко прави и свидоми Українець сцел и жадал, же би ше цали народ національно освидомел. Прето и посилав стално богословох на науки до Львова и Станиславова та на Закарпаття, же би вони набрали там національного українского духа и вец познейше ширели праву націоналну свидомосц и просвіту.

Діонисій Нярадї любел цали свой народ, але нет найменьшого сумніву, же найволел квіт народу — молодь. Зато и молодь Його любела и почитовала. Вон, як нікто другий зпомедзи старшей

генерації розуми широкі жаданя, пориви и идеї пововеней української генерації. Вон розуми и подивлює ей любов до України, бо и сам люби без границох тоту нашу „не свою“ Україну.

Могутносц и величносц постати Покойного виявила ше зокрема у горущим шерцу, полним безмирней чистей и святей любови гу людзом и України. И тота любов Го спонукала до чежкей муравлиней роботи за добро и поступ свойого народу.

Чежка работа на драги черністей и колючей — и части уда-ри судьби, котри ше громом сипали на нього и на любви му народ, зранявели Його вельке шерцо и подкошели його здравле, так же одходзи з того швета не у старечим вику, але у рокох, пре вик котрих могол ище жиц и робити на добро народу.

Вон умар. Нег го медзи нами з тілом. Але остава Його Вельки Дух, котри будзе вше з нами. Вон нам виборел на живот, виведол нас на драгу культурних и просвищених народох, а ми Му даваме пришагу, же будземе почитовац Його памят вично и вично будземе дзбац за чесц, за славу, за долю українского народу . . Шпи спокійно вельки роботніку, бо ми Твойо вихованки и ду-хово дзеци будземе покривац Твою могилу з зеленим, пахучим-квизом, а Твойо мено покриеме з живима квітками роботи . .

Най будзе вична слава Велькому Владикови Др. Діонісійови Нярадї!

Б-ко.

ГОТУЙМОСЯ ДО ДРУГОГО ЕТАПУ.

Українське питання правдоподобно стане на порядок дня в цілій свій зріст напередодні закінчення війни. Справа української державности мусить стати одною з поважніших фигур на світовій політичній шахівниці. Заходить питання: чи готові ми до цього? Чи ідею України — Суверенної й Соборної — ми, українці, зуміємо конкретизувати в певному практичному пляні та поставити його на тверді рейки?

Уявім, що обставини складуться для нас якнайліпше: Україна здобуде політичну незалежність і зможе розпочати державну розбудову. Як конкретно приступимо до цього завдання — починаючи з Києва й кінчаючи на маленькому селі? Грубо ілюструючи, запитаємо себе: ось ми вже в Києві, Харкові ітд. Що далі?

Ми знаємо, що український нарід ненавидить окупантів, прагне незалежного життя й підтримає тих, хто допоможе йому їх повалити. Але далі цього, мрії нашого народу наєряд чи сягають

Жадних вироблених поглядів на плян державної розбудови він звичайно не має. Там, в Україні, застанемо маси, що підуть за нами; застанемо хаотичну господарку і — річ зрозуміла — розгублену, а то й знищену подіями адміністрацію. Україна чекатиме від нас ідей і програми.

Ми їх маємо. Але треба завчасу здати собі справу, в якій спосіб вони реалізуватимуться в практичному житті. Бо лише тоді матимемо надію, що не опинимося на манівцях, як перед 20 роками.

Новий український провід муситиме в найкоротшому часі охопити всі ділянки життя держави на цілій її території. Починаючи від Голови Держави, через міністрів, краєвих, обласних ітд. керівників, на старості села кінчаючи — кожен муситиме мати завчасу вироблений плян. З першого ж дня треба буде уникати „разнобаю“, розгублености й дезорганізації, що найбільше підривають довіря мас до влади. Тому програма, а особливо її виконавчий плян мусять бути у нас розроблені так, щоб кожен міг ними керуватися в практичній роботі.

Вже тепер треба зафіксувати, що має робити уряд, як практично зорганізувати державну адміністрацію, господарство, шляхи, працю й — щонайголовніше — військову силу. Памятаймо, що від столиці починаючи й на селі кінчаючи — всі чекатимуть від нас нового слова й нового діла! А від того, як реагуватиме на ці слова й діла нарід ув Україні — залежатиме існування держави.

Засадничо ці питання зрозумілі кожному, але необхідно враховувати, що для переведення конструктивного пляну в життя, ми ще немаємо вистачальних кадрів. А немаємо їх тому, що в боротьбі з окупантами, всі свої сили спрямовуємо на зниження чужих ворожих устроїв, отже вчитися будувати свій ще не мали часу подостатком. Між тим час не жде! Цю прогалину повинні ми виповнити якнайскорше.

Водночас із виробленням пляну — вже тепер треба перевести підрахунок наших фахових сил із різних ділянок, кількість кадрів та їх спроможностей. Коли мова про наші сили закордоном, то серед них знайдуться висококваліфіковані фахівці, що мусять мати слово у творенні конструктивного пляну. Кожному з них треба дати відповідну галузь до опрацьовання. Очевидно, цей плян не може бути дефінітивним; його можливо доведеться корегувати при стрічі з дійсністю, але корективи в гарячий час робити далеко легше, ніж у поспіху щойно зачати творити самий плян.

Ще раз повторимо: час не жде! Буде найгіршим прийти до задання розбудови держави . . . з нічим! Ось чому ми повинні берегти й забезпечувати найкращі умови праці тим людям із нашого провідного активу, що мають потрібні теоретичні знання й практичний досвід для підготовки конструктивного пляну державного будівництва. Ці люди — це наш організаційний „капітал!“

Школярська часц.

Іван-Марія Семигорський :

Б А Г Р Е Н И .

Яка красна гевта улічка
на концу валала,
там, дзе багрени у двох шорох
стоя
и уж додня, każde рано
припатраю ше на тих цо сцело
понагляю до поля.

Тоти багрени з першей яри
попуцали нови конари,
а лісца повилуковани
праве
ноша здогадунок
дакеди шьжи, а терас-стари,
котри ме здогадую
же —

І там, гет далеско
исти таки багрени стали . . .
зос билима квітамі махали
нашим хнапцом,
кед понагляни до бою.

Гей, теди їх багрени поздрав-
ляли . . .
з далека витор одгук пиені
ношел ;
а з часу на час
чул ше дзівчатски плач . . .
и од теди шицко заумарлю.

Терас приповедаю :
багрени того року там не рос-
квітаю ;
(а и нач би росквітали ?)
Вони иньшаку — нашу яр
чекаю
кед знов нови, желени конари
попуцаю ;
а лісца повилуковани
и вец нас здогадавац буду
на тих цо пре нас —
позабивани.

М. Ч.

БОРЦЯМ.

Ви йшли у бій вмирали за Україну
І з гордістю ви умірали —
Бо знали ви, що це для Батьківщини
Ви буйні голови давали.

Ви згинули . . . зросивши рясно кровю
Свою улюблену землю —
Своею жагучо палкою любовю
Зробили з Нації ви крицю.

Ви згинули . . . Пішли на відпочинок
Та дух вічно між нами
І ми відважно ждатимем хвилини,
Щоб вашими піти слідами.

Вмірали Ви . . . Лишали нам могили . . .
Як скарб, їх в спадщину дали,
Щоб вони нас й нащадків наших вчили
Які славні предки в нас були.

Іван-Марія Семигорський :

Зоз збірки „Vitae fragmenta„

XIV. ПРИ ЙОГО МОГИЛИ

При його могили зме стали.
Глази летали : клекніме и помодліме ше.
И ми поклекали.
Модлен сом ше. Погляд ми ше затримовал на квицу пороз-
руцованим по його гробе, хторе приношувала кажди вечар Вона.
Коло нас по трави, били, жовти мотилі ; оси бривнели . . .
а ми двоє приповедали, як дакеди кед зме ше прохадзели
по леше коло нашого варошу.
Щерцо ше сцискало.
Лем слизи сами од себе ше ляли.
„Пребач, товаришу, же зме ше так розишли. Думки нам и
тераз ведно по нашей драги летаю. Ти скорей дошол — вер, и
мне чекаю.
Твоїо идеали виполнети; по тебе нашу жем цудзи зруїно-
вали ;
Ти не виновати.“
Слова на крижику ше забліщели :
— Вон ту почива у миру . . .
* * *
Верце: любел свою Україну.*

Петро Вучко

ИВАН БОГУН.

Национально-соціална революція Богдана Хмельницького видзвигнула веліх великанох української нації, котри допольнювали геній самого Вождя. У тей епохи войнох „козацкей нації“ зоз своїма ворогами, розуми ше, же предок водзели людзе всяки. Людзе меча и копля, одховани на широком українским степу „безмежному простору“ и „безкрайному океанови“. Вплив степу на Українца так описує еден польски писменик: „ . . . док назовски або велькопольски селяни без пригваряня подношел чежкосци котри по цалей Европи прицискали потомкох Хама“. Українец ведно зоз степовим воздухом удихнул до себе любов гу шлебоди так неограниченей, дзивей и буйней, як и сам степ. Чи вон могол сцец ходзиц за паньским плугом, кед му ше погляд трапел у Божим, не паньским степу, а споза Дніпрових прагох кричала наньго Січ: Охав пана и сцекай на шлебоду!“

Таким сином степу бул Иван Богун козацки полковнік калницьки и паволицьки, еден од найвизначнейших полководцох гетмана Богдана Хмельницького. Бул зоз шляхоцкого (племицкого) роду, але од малючка жил на степу. Степ го виколісал, а Дніпро зоз своїм гуркотом му шпивал писні сили и шлебоди. И вон ше зроснул зоз тим степом и з його людьми-козаками. За час спокою ходзел з другима по риби и дзиви жвири, а кед ше над Дзивим Польом нацагла чарна хмара Татарскей Орди, вон зоз своїм преславним учительом полковником Бурлююм, одбивал дзиви напади Татароох и гонел їх аж до їх осельох на Криму. Без найменшого страху ше залецовал, на чоле своїх товаришоох, до татарских варошоох и палел їх або на чамцоох аж до Чарного Моря. Дзень препровадзал на коньове, а ноц коло огня на степу. Док други козацки вождове часто звершовали свой вивот у Царгороду на коліку, вон ше вше врацал здрави зос тих походоох и з вельким добитком. Пре свою шмелосц и лицарство постал за младих рокох слави медзи козаками. Бандуристи шпивали о нім писні, и преславели його мено по цалей України.

Вонкашньосц того молодого козака так себе у своей фантазії представля Х. Сенкиевич: „Бул прости и високи як тепля, ліцо чарняве, украшене зоз густим, чарним, спущеним долу баюсом. Ясносц того ліца пребивала ше през українску сентименталносц, як слунко през молгу. Чоло му було високе, а на нього падали чарни власи, подрезани над густима обервами, Орловски нос и

били зуби, котри ще забліщали, кед ще нашмеял давали тому ліцу грамзиви вираз, але то бул тип української краси, буйней и шмелей.“

Дораз на початку повстаня Богдана Хмельницького, переходзи на його бок, хоч бул реєстрови козак, и організує Брацлавщину, приготовуюци народ до всенациональної революції. Брал учасц у шицких козацких походах и войнох против Полякох. 1649 р. при обсади Збаражу, дзе погинул славни його учитель Бурлюй и Морозенко, Богун бул чужко ранети. После зборовского договору Хмельницького зоз Поляками владал кратки час мир, цо було найчешче подношиц Богунови, бо вон бул залюбени до шлебоди, котру вон удихнул до себе зоз степовим витром, але шлебоди подполней, котра виключовала и найменшу владу чужинцох на Українских жемох. Мир не потирвал длуго, бо уж 1651 р. польски гетьман Калиновски прешол козацку линию. Перши против нього виступел брацлавски полковник Данил Нечай, але го Поляки 20 фебруара 1651 р. при Красним побили, дзе и вон сам погинул. Польске войско завжало даскельо пригранічни твердині и почало обшедац Виницю, котру бранел Богун. Тот юнак найкраши стратег у козацкому войску по самим гетманови, бранел того место цали тидзень, и наостатку одбил Полякох зоз велькими за ніх стратами. У тим часу удерело козацке войско на Полякох, розбило їх и вони почали сцекац. Єден козацки корпус под проводом генерального осаула Денка Михайловича, а при помоци Богуна, одогнал войско Калиновского аж до Кремянця.

Неодлуга по тим приходзи до найвекшей битки медзи Хмельницьким и Поляками под Берестечком. Українського войска було дакус вецей як 100.000, Татарох коло 80.000, а Полякох до 160.000. 28 юна 1651 р. почала битка, у котрей войско нашого гетмана мало красни успихи, але трецого дня Поляки побили Татарох, котри сцекли зос поля битки. Трагедия була у тим, же Татаре вжали зоз собу Хмельницького, кед їх пошол успокоїц. Козацке войско остало без вожда. У тим чужким моменту бере команду до своїх рукох наказни гетьман Пван Богун. Поляки обколели козацки табор, и обшедали го дзешец дні, штреляючи на нього зоз чужких дзелох. Положене було безвиглядне. Богун почал помали виводзиц войско зос табору, и векшу часц го виведол, але у табору медзи народом постала паника, у котрей погинуло дуже вельо войска. Битка була страцена, але Богунова способносц спашела вельо векшу часц войска и так го зачувал за дальшу войну. По тей битки бул зробени договор при Билей Церкви, котри бул дуже чешки за козакох.

Далей стретаєме Богуна у війни з Поляками 1653 — 1655 р. Польски вожд Степан Чарнецьки почал обшедац Монастарище. Але ту бул сам Богун, котри так силно укрупел место з насипами и ярками, же поляки трираз робели безуспішні напад и страцели вельо своїх найкраших воякох. И хоч Поляки наостатку здобули и подпалели место, замок не могли освоїц. Богун бул у бою ранети, але ше и далей борел. На чолє єдного полку коняникох вибегнул зоз замку, удерел з боку на Полякох, розбил їх и нагнал до сцеканя. Война и далей не преставала. Татарє зробели союз зос Поляками, и Хмельницьки остал ослабени. Поляки напредовали, але ані Богун ше не придавал. Вон бранел место Гумань. Поробел моцни фортификації так, же ше їх ніяк не могло пребиц. Козаки почали штреляц на польских коняникох так, же ше войско Чарнецького у вельким нешоре мушело поцагнуц.

Та тераз пришол найчеши момент у Богуновим живоце. Гетман зробел з Москалями угову у Переяславу 8 януара 1654 р. Московски цар жадал пришагу вирносци од козакох. Богун, котри ше цали живот борел за шлебоду и независносц, не могол виявиц тот акт покори чужинцови. Вон не пришагнул, але на знак протесту зламал шаблю и руцел ю Хмельницькому под ноги. Исто так не сцел пришагнуц царови киевски православни митрополит Силвестер Косів.

1656 р. послал Хмельницьки єден корпус козакох од 20.000 як помоц князови Юрийови Ракоциєви, котри ше старал здобуц польску коруну. Вожд бул полковник Антонь Жданович, а медзи польковниками бул и Иван Богун. Козаки ведно з угорским и шведским войском у побидничким походу прешли майже цалу Польщу и завжали велі вароши медзи німа Краков и Варшаву.

Ище раз стретаєме Богуна у войску гетьмана Павла Тетері, котри бул у союзу зос Поляками против Москви. Поляки не могли завжац даєдни лівобочни вароши. Влапели старого полковника Ивана Богуна сумняючи до його вирносци и розштреляли го под Новгородом Сиверским 27 фебруара 1664 р.

Богун не бул политик, але вояк од початку свойого живота. Швитла постать у исторії нашого українского войска. Вше готови до борби за шлебоду, против шицких ворогох, зокрема Полякох и Москальох. Вон подполно представлял Україну, на котру ше одноша слова французского посланика у Царгороду Верженя зоз 18 вику : „Козацка нация ненавидзи Полякох так исто, як и Москальох,“

ШКОЛЯРОМ ДО ЗНАНЯ.

Длуго очековани ферії надишли уж на задовољство нас шицких. У каждого моцне жадане забуц на кратки час школски лавки и вихасновац тот кратки час за свой одпочивок як духови так и физични. Але свидоме школярство и студенство Бачки и Сриму зна, же муши вихасновац тот час за роботу у народзе, бо ше воно лєм влече находзи длукши час у непосредним контакту з народом.

Виразно наглашуем, же мушине кажди шлебодни час од науки вихасновац за роботу у народзе и за преширйоване свойого загального знаня, а у першим шоре з українознавства. Того року не будземе мац нагоду зисц ше у подполним числу, як зме то робели каждого року, бо пре неспокойни медзинародни обставини уважаме, же би не було опортуно зволовац Схадзку. Але хоч ше Схадзка не одбудзе, наша робота не шме ослабиц. Сума зробеного през тото лето не шме буц меньша, як инших рокох, бо главни напрямни нашей роботи кажди свидоми школяр и студент зна и по нїх ше муши ровнац. Бо хибаль дотерашні нашо Схадзки не пошли на дармо так, же би ми могли тераз страциц ориентацию.

Найі кажди чита цо вецей на літературней бешеди. Иснуе и мала студентска библиотека, котра ше находзи у Керестуре, и кажди може достац дажку добру кнїжку. У справи кнїжкох треба ше обрацац на Івана Ерделі або Івана Виславского (Керестур). Сподзивац ше, же кажди вихаснуе тоту нагоду. Отже дзбало доповнюйме нашо знанє, то є нашо основне завданє.

У „Думки“ маме „школярску часцину“, дзе можеме шмело и явно застановляц ше на проблемох, яки нас цікавя. Зазберуйме материяли и готуйме статті та укажме як поступае у своей роботі. Старайме ше, же би школярска часцина у „Думки“ виходзела нам на чесц, як богатством статтьох так и їх добраносцу та моцу.

Пред шицким ше требае постарац за нормалне виходзене „Думки“. Вона потребуе голем якишик мали резервови фонд, же би могла нормално виходзиц. Прето є обовязком школярох у валалох, дзе їх єст вецей приготовиц по єдну представу чи концерт на фонд „Думки“. „Думка“ ма за нас капиталне значене и сподзивац ше, же то шицки зрозумя.

Справа школярского конвикту теж ше почина актуализовац и вона ше у першим шоре дотика нас школярох. О ней будземе писац вецей раз.

Дальши завдання школярох такі: брац учасц у роботі у читалнях, приготовльовац представи, концерти и академії, брац учасц у спортових товариствах и старац ше дац їм цо правилнейши напрям, зберац предплатнікох за „Думку“ и старац ше буц више у курсу шицких справох дотичного валалу, зрозуміц його потреби а теж и хиби, водзиц малу хроніку шицкого цо ше у валале збива, а зокрема о роботі цо ю водза школяре. Тото остатне и прето, же би ше могол на концу лета виготовиц подполни звіт школярской роботи.

На конец ище едно важне: школяре ше муша так zorganizовац, же би стално отримовали медзи собну звязу, тераз то конечно тим вецей, бо того року нам будзе хибиц Схадзка, котру зме уж през 5 лета раз пораз отримовали. Добре прето исц по валалох та вименьовац думки зоз своїма товаришами та помагац едни другим у роботі у народзе. Тото остатне дуже важне, бо ше на таки способ посцигне ширши досвід и векша способносц у громадянской роботи.

То лем даскельо думки Сами зоз своєї иницијативи зробме ище вецей. При моцней волі и дакус вецей зужитих зусильох и успех у роботі запевнени. Хто вери до свогогo успеха, тот го посцигне.

За президию С. У. Ш-ох:
ІВАН ВАНЧИК.

РІДНА МОВА—НАША БЕШЕДА.

Учене рідней бешеди и писаня за нас україноцх на чужини е дуже потрібне и корисне.

Шицки правила будземе подавац кратко и ясно. А як основа до того нам служба праці и виданя визначного ученого др. Івана Огієнко.

Українська азбука ше склада з тих 33 буквох, котри иду таким порядком: а, б, в, г, ґ, д, е, є, ж, з, и, і, ї, й, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, ь змегчєня.

Букву „є“ пишеме на початку слова чи на початку складу по гласним звуку, а и по „и“ котре у бачваносримским діялекту стої, але у литературней мови на його месце стої апостроф ('): єдине, єсґ, єсц (літературно їсти), біє (літер. б'є), шіє піє. Як „є“ ше чита початкове „є“ у чужих давнопожичєних и уж зукраїнізованих словох, дзе ше воно вигваря „йє“ и так: Єванґеліє, Євґен, Єва, Єгипет, єпископ, єретик, єзуїт, Єрусалим, єпархія,

єрархія; а у словах недавно позичених, дає ще чує „е“, там воно остає і так: еволюція, евакуація, егоїзм, екватор, ефект, епоха, естетика, Європа, Еспанія і т. д.

Букву „ї“ пишемо на початку слова чи на початку складу по гласним звуку, кед ю вигваряє як „йї“: їх, їм, стої, Україна, а в літературній мові: їхати, їздити, мої, троїстий, архаїзм, Енеїда, Каїн і т. д.

У діалекту, кед не маме нашо слова, не треба примац чужи, але їх брац зоз літературней нашої бешеди, і так не „заєдница, заєднички, але „спільнота, спільний“; не одгой, васпитане чи воспитане“, як ше то почина у нас уж гуториц і писац (у Р. Новиных залюбки пишу „васпитане“), кед маме красне і шицким познате слово „виховане, вихований, вихователь“ і т. д.; також не „слично“, „сличносц“ але „подобно“, „подобносц“: не „боравак“, але „побут“; не „присташе“ але „прихильники“; не „сигурни“ і инши комбинації, але „певни“, „певносц“ і т. д.; не „изненадзени“, але „несподзивани“; не „нада“, але надія“; не „вера“, але „віра“; не „любов“, але „любов“; не „слога“, але „згода“ або „злагода“; не „савест“, але „совисц“; не „свесц“, але „свідомосц“; не „узрок“ але „причина“; не „спомнуц“, але „згадац“, не „сетяц ше“ але „здогадац ше“; не „среття“, але „щесце“.

Х Р О Н И К А.

Литература.

У Прагу виходзи місячник культури „Пробоем“. Вишли 5 числа. Сливпрацюю визначни поети і писменики, як: Іван Ірлявський, Іван Колос, О. Лятуринська, Улас Самчук, М. Чирський, Євген Маланюк і вельо инших. Основник журналу: Др. Степан Росоха, а одповед. редактор: Адалберт Немеш. Адреса: „Probojem“ Praha XIV-65, post. schránka 3.

„Українське Видавництво“ (Krakow, Karmelitska 34/II) видало вельо школских підручничок за народни школи; видало „Кобзаря“ Шевченкового; Квітка: „Перекотиполоє“; Народни думи; Іван Франко: „Іван Вишенський“; П. Куліш: „Ориця“, новеля; О. Кліський: „Сестра-Жалібниця“; В. Стефанік: „Вона-Земля“; М. Коцюбинський: „Відьма“; Р. Єндик: В кайданах раси; Франц Косовський: „Слідами забутих предків“.

Видавництво „Пробоем“ випущело портрети: Тарас Шевченко, проф. Мате та портрети Гетьманок Богдана Хмельницького й Івана Мазепи роботи маляра-артиста В. Дадинюка. Істе видало кніжочку за дзеци „Олесю“-Б, Грінченка.

Конвикт им Др. Діонисія Няраді.

Конвикт за українских школярох мушине основац, бо то жада добро народу, а то було и жаданям Бл. памяти Кир Діонисія. Тот конвикт муши ношиц мена Діонисія Нярадія и будзе живи та вични памятник, яки Му дзвигнеме.

Уж започата и збирка на тоту цель, зоз оглашеньох видно, же дарох ест заявлено на суму коло 40.000 дин. Випатра, же започата акція ше роби дилетантски. Так не мож будзе посцигнуц жаданих успихох. Правду цовесц терашні час є не найодповеднейши за збирку за конвикт, бо то ше не годно назберац так, як ше почало за еден рок таку суму раз, а по друге кед би ше и назберало дзе основац тот конвикт. Пре терашню світову ситуацію леше би, випатра нам, було тоту збирку за конвикт не препровадзовац, док тота буря та непевноц не преїдзе. То не значи, же сцеме занягац тоту акцію. Но за тот час мож добре обдумац, дзе би найхасновитше було тот конвикт основац, та як назберац суму пенежа. О тим ище вецей раз будземе писац. Обязком каждого свидомого українца є, же би тоту справу всецило подпомогол та медзи народом популаризовал тоту идею, бо до того муши цали наш народ у Югославії приложиц своєю руки та доказац, же зме народ культурни, дисциплиновани и солидарни.

Цо в виданьом історії ?

Уж телі роки, як започата акція за виданє історії, вона ище до нешка не видана. Чудно, же „Просвіта“ ище до тераз не принесла остаточне рішєне, хоч на главней Схадзкі 1932 р. принесла рішєне, же історію о кратки час вида, потим на школярскей схадзкі 1933 р. избрани комитет, котри ма зберац фонд и робиц шицко, же би ше історія чим скорей видала. А чом вона не видана? Причини ест вецей: 1) Комитет сцел, же би у тим брали учасц шицки и робено старавя, же би ше зишли нашо работніки духа, и ледво раз ше 1939 р. то здійснило. На тей схадзкі рішєно видац скрацену історію Аркаса; 2) Школяре запровадзели коляду на тоту цель и перши рок добре, а по тим себе почали окреми валали колядовац за своєю валалски потреби. То би не шмело буц и шведочи, же у таких ест дуже мало националней свидомосци и дисциплини. Кед у нас перши раз запровадзена коляда на Фонд історії, вец так най будзе дотля, док ше історія не вида. Виданє історії кошта вельо, а сцеме, же би вона була тупя, вец треба то подмириц зоз фонду котри ше назбера. Най то ніхто не бере за гнів себе, але як знак, же уж є час того виданє здійсниц. А то мож лем ведно спільними силами.

Читальня и „Просвіта“ по наших валалох.

Єст валали у Сриме а и Босні, дзе єст по два культурно-просвітни товариства. То сумне явище. Чи зме аж так далеко зашлепени, же не видземе, же народи ше дэвигаю лем у злагоди и єдносци, а пощипкани препадаю. Розуми ше, же не можу буц ведно комунисти и националисти, ведно безбожники и християне, але чи наш народ нема на тельо одваги, же би зоз свойого штредку вируцел тоти негативни и деструктивни елементи, котри робя на його чкоду и загрожую му и саме його исноване.

В У К Р А Ї Н І.

Під Советами.

Вся влада в руках різної голоти й комуністів. Всюди мають червоні прапори й кокарди. Зо стін у читальнях зникли образи: Крути, Петлюра, Мати Божа, синьо-жовті стяжки. Не має ані мови про національну свободу. Місцеві міліції розвизали, а спровадили міліціантів із ССРСР. В советських часописах іде тепер пропаганда за колективізацією. В школах не звертають увагу на науку, але більше призвичаюють до комуністичної й безбожницької агітації.

Колгоспник на один трудодень заробляє 2 кіля пшениці, якщо хоче більше заробити, мусить працювати ліпше то дістане 4 кільограми. Корову и теля можна мати на власність, одначе треба за корову платити 70 літрів молочного податку в рік. Можна мати свиню, але шкуру зо свині треба злупити і віддати державі, на виправну чобіт, а крім цього 37 кільограмів мяса, як податку. Кольгоспник може мати хату й 3/4 морга поля й за це платить грубий податок. Ось й маєє картину життя Радянського Союзу.

Між червоноармійцями є багато свідомих українців, які ненавидять Москву та вірять, що Україна буде самостійною, та що буде краще жити. І тепер є багато тих, які живуть ідеєю організації Союзу Визволення України.

Голова Президії Верховної Ради Укр. Соц. Сов. Республіки Гречуха заявив: „Недобитий клясовий ворог провадить посилену агітацію проти заходів партії й уряду в західних областях. Але звільнений народ з усією рішучістю обрушується на найменший вияв ворожої діяльності . . .“ І влада заборонила всякі звязки між Сов. Україною з центром у Києві, й українцями з кол. Польщі, в побоюванні, що західні українці з сильно розвиненою сепаратис-

тичною тенденцією, могли би ще більше розпалити той негасимий вогонь свободи, що охоплює всю Україну.

На Карпатській Україні.

На деяких місцях невідомі особи нападають на мадярських жандармів, які є супротив цього безсильні. Мадяри побоюються шугайвських та лепейвських „банд“, з якими тяжко буде їм боротися.

• В Хуст—Бороняві учитель не хотів учити по мадярськи, то її дістав 15 поличників від прапорчика Левентіва.

У Волівці був баль, де українці співали укр. пісні, що дуже не подобалось присутнім мадярам-воєнком й жандарям. Настала бійка, в котрій парубки-легіні порізали двох воєнків.

Товариство „Просвіта“ розвизане, а все його майно сконфісковано. Мадяри не дозволяють жадної народно-освітньої праці й кожний виспуг у національному дусі уважається виспутом проти „свято-степанської“ ідеології та проти Мадярщини. В останне розвизаний навіть „Торговельний Союз“, що мав майже у кожному селі Карп. України селянські кооперативи.

23. VII ц р. граф Телекі передловив парламентові проєкт автономії Карпатської України, яка не буде іти в розріз інтересам Мадярщини. Побачимо, яка автономія це буде. Здається, щоб Мадяри тепер хотіли не мати Карп. Україну, бо побоюються інтервенції СССР. Чи не лише їм було лишити Карп. Україну в березні 1939 р. в спокою? Як тепер мати до діла з большевиками, але що собі позичили, це їх ніяк не мине.

З РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ.

Помилки: на ст. 81 бракує зазначення, що „Перша жертва“ передрук зо „Студ. Шляху“ Львів.

Просимо всіх українців в Югославії до співпраці. Редакція приложить всі сили, щоб „Думка“ відповідала сучасним вимогам і завданням Української Нації. Хочемо, щоб „Думка“ була однаково поширена в Бачці й Срімі, в Босні та Славонії, як і всюди де живуть українці. Бажанням редакції є, щоб всіх нас зеднати коло „Думки“. Хай ніхто не стоїть позаду, бо всіх однаково кличе Нація, щоб для неї працювали. Тому після своїх сил до діла: 1) дописуйте до „Думки“, 2) приеднуйте передплатників; 3) голоситесь за кольпортерів.

Хто не вислав передплату, нехай це негайно зробіть. Передплату одати чеком 34.675.

„Думка“ виходзи лем зоз предплати и дарох своїх прихиль-
нікох, прето кед сце не послали предплату зробце то чим скорей.

Нешка нам — українцом у Югославії „Думка“ потребнейша
як хоч кеди скорей. Тому шицки ставайме ведно зоз инцима
українскима братами под соборницьки и націоналистични прапор.

До тераз даровали на фонд „Думки“ 100 и вецей дин. и по-
стали оснующи члени „Думки“ тоти: Діонисій Няраді, владика :
о. Микола Бучко; Михайло Гірьоватий, парох Миклошевци, Янко
Будински, парох Петровци; о. Юрій Гербут Грабар; хто слідуочи?

Плацели предплату або даровали на фонд „Думки“ : 130 дин.
о. Янко Будянский, Петровци; 100 дин.: о. Михаило Гірьоватий,
Миклошевци; о. Юрій Гербут; Грабар; 50 дин.: Др. Сабов, Загреб;
Вачник Віра, уч. Керестур; Ксенія Лабаш, уч. Коцур; 40 динари ;
Володомир Грубеня, Раєво Село; 30 дин.: Колесар Юлий: Рац Мар-
ча; Планчак Йосип; Планчак Є. уч.; Рамач Надія, Макай Еуфемія,
Славка Будински; Тот Марія; Шандор Янко, шицки в Керестура ;
о. Пап В. Драге ; Маріян Тумир, Београд; Роман Гречин Сараєво:
Андри Папуга, Бачинци ; Митро Чижмар, Миклошевци; Иван Ер-
делі, студ. Любляна; о. Левицкий И. Церовляни; В. Винай, Нови
Сад ; інж. Юлиан Малацко, Загреб; 20 дин.: Гарди Любка, Нови
Сад; 15 дин.: о. О. Біляк Дервента; 10 дин.: Киш Михал, Загреб.

Шицким щиро дзекуеме.

Національні цілі. Повідомляємо, що можна висилати чек.
34675 різні пожертви на національні цілі.

Книжки і часописи, які виходять за границею можна набути
за попереднім присланням грошей в адміністрації „Думка“.

Ц нник книг : Тарас Шевченко : Кобзар - 14 дин ; Улас Сам-
чук : Волинь III. т. - 45 дин ; Р. Єндик : 1) В кайданох раси 2) В
аударі з життям - по 38 дин ; Подк. Е. Коновалець - 10 дин ; О.
Олесь : Чужиною, поезії - 20 дин. ; На зелених горах - 10 дин ;
М. Вовчок : Два сини - 8 дин ; В. Стефаник : Вона-земля - 8 дин
Співаник 140 пісень 18 дин ; Різні листівки по 1.80 дин.

Издаје и уређује : Колегија ; Главни и одговорни уредник : М. Бучко,
Рајєво Село ; Уредништво и управа „Думке“, Рајєво Село ; Годишња
предплата 30 дин., полугодишња 15 дин, поједини број 5 динара.

Штампа : Штампарија Емиљ Глатер - Брчко, Бановина Хрватска.